

LIBRIS

We know
books

James Patterson and Matt Eversmann, *The Secret Lives of Booksellers and Librarians*

Copyright © 2024 by James Patterson

This edition arranged with Kaplan/DeFiore Rights through Graal Literary Agency.

© 2024 by ALICE BOOKS, pentru ediția în limba română

All rights reserved.

Numele și datele de identificare ale unor persoane prezentate în această carte au fost schimbate.

Pe copertă: © Kseniakrop/Shutterstock.com

Redactare: Bogdan Coșa

Corectură: Lucia Popovici

ALICE BOOKS

Valea Lupului, Iași

www.alicebooks.ro

hello@alicebooks.ro

Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PATTERSON, JAMES

Viețile secrete ale librarilor și bibliotecarilor: povești despre magia lecturii /

James Patterson, în colab. cu Matt Eversmann și Chris Mooney; trad. din lb. engleză de Ioana Filat. - Valea Lupului: Alice Books, 2024

ISBN 978-630-6676-10-1

- I. Eversmann, Matt
II. Mooney, Chris
III. Filat, Ioana (trad.)

821.111

02

929

JAMES PATTERSON
ÎN COLABORARE CU
MATT EVERSMANN ȘI CHRIS MOONEY

VIETILE SECRETE
ALE
LIBRARILOR ȘI BIBLIOTECARILOR
POVEȘTI DESPRE MAGIA LECTURII

TRADUCERE DIN LIMBA ENGLEZĂ DE IOANA FILAT

2024

Cuprins

Cuvânt-înainte al autorului

5

Partea întâi

Librarul trebuie să se joace de-a detectivul.

7

Partea a doua

Aș putea să discut la infinit despre cărți.

79

Partea a treia

*Nici nu-mi închipui cum trăiesc oamenii
care n-au nicio carte în preajmă.*

153

Partea a patra

*Nu contează ce îți place să citești,
cât timp iubești lectura.*

229

LIBRIS

Partea a cincea

We know
books

Doar încă un capitol, te rog, doar încă un capitol.

299

**Viețile secrete
a trei librari din România**

361

În colecția **book nook** va mai apărea:

Helene Hanff, *Str. Charing Cross nr. 84*

Mă refer la miile de librari și bibliotecari care muncesc ore în șir pentru a menține vie practica lecturii și care se bucură de prea puțină recunoaștere pentru tot ceea ce fac.

Librarii și bibliotecarii din ziua de azi nu seamănă deloc cu personajele stereotipe din sitcomuri care se uită cu dispreț când cineva vrea să achite vreun bestseller în vogă sau care, cu un șâșâit aruncat de la 60 de metri distanță, îi impun adolescentului debordând de entuziasm o liniște de catedrală.

Librarii și bibliotecarii zilelor noastre se pricep extraordinar de bine să fie înțelegători și să ofere încurajări. Înarmați cu empatie, inteligență, umor și profesionalism, îi primesc la ei pe cei rătăciți, speriați și frustrați și îi ajută să devină mai perspicace, mai vigilenți și mai receptivi la tot ce ține de dreptatea socială. Ceea ce fac ei joacă un rol crucial pentru această țară, mai ales în vremurile noastre. Ei înțeleg din toată inima și din tot sufletul lor că *la început a fost cuvântul*.

Zi de zi, ei găsesc cartea potrivită pentru fiecare și, în felul acesta, salvează vieți, viața noastră colectivă. Și poate și sănătatea noastră mintală.

După părerea mea, nu există profesii mai nobile decât acelea de librar și de bibliotecar.

Și, după cum urmează să citiți, nu există nici profesioniști mai surprinzători și mai incitanți decât aceștia.

James Patterson

PARTEA ÎNTÂI

Librarul trebuie să se joace
de-a detectivul.

Alexis Sky

Alexis Sky locuiește lângă Albany, New York, și se ocupă de două librării: Book House în Stuyvesant Plaza, Albany, și Market Block Books în centrul orașului Troy, New York.

— Ah, cât de mult îmi place mirosul ăsta, aud un client spunându-i unui prieten în timp ce aranjează cărțile pe rafturi, în fundul librăriei.

— Ce miros? îl întreabă prietenul.

— Mirosul de librărie, răspunde primul client. Mi-roase a cărți aici!

Râd pe înfundate, dar știu perfect ce vrea să spună. Cele mai multe lanțuri de librării fie se deschid în malluri, fie miros a cafea, fie ambele. Dar intrați numai într-o librărie independentă și o să vă întâmpine parfumul aparte, amețitor, al cărților.

Pe internet sigur nu găsiți așa ceva.

Merg în față să iau o cutie cu cărți, iar clientul mă vede.

— Mă scuzați, spune el ridicând telefonul. Îmi trebuie cartea asta.

— Despre ce carte e vorba?

— Asta de-aici; e dintr-un interviu pe care tocmai l-a postat o tipă. Se întoarce spre prieten: Nu știi cine se ocupă de contul de social media, dar e blănă.

Mă uit la telefonul clientului.

— Eu sunt!

Râdem amândoi.

Aceasta este o librărie independentă mică. Noi nici nu avem manager. Eu mă ocup de retururi. Eu cumpăr tot. Eu recepționez marfa. Eu administrez site-ul. Și tot eu țin toate conturile de pe rețele, ceea ce-mi place la nebunie, chiar dacă nu mă încadrez în segmentul demografic tipic. Vreau să spun că primul meu cont de Facebook l-am avut în facultate, când încă se numea The Facebook.

Găsesc cartea și i-o dau.

— Uite-o. E excelentă.

— Știi. M-am uitat la clipul tău, spune el. Am convins cinci prieteni să te urmărească pentru că ador recomandările tale. Bași chestii foarte diverse și mișto.

De-asta îmi iubesc meseria. Îmi fac munca din inimă.

O mulțime de clienți îmi spun că simt la fel. *Hei, cine-o fi Alexis asta? Îmi plac toate cărțile pe care le-a recomandat. Ce propuneri mai are?*

Îmi place să văd copiii ieșind încântați pe ușă, cu cărțile la piept. Sau să-i aud pe adulți spunând: „A trecut atâta timp de când n-am mai citit o carte, dar, mamă, pe asta n-am putut s-o las din mână. Am citit până la unu dimineața”.

Pentru mine, cărțile sunt cel mai tare mod de a evada din realitatea de zi cu zi. Uite, chiar dacă am diplomă de

master, *Amurg* rămâne una din cărțile mele preferate. E pur și simplu genul de ficțiune care te scoate din ale tale și o face fantastic de bine. Gusturile nu se discută, însă eu una așa mă gândesc: *Știi ce, am copil mic acasă, am job cu normă întreagă. Predau. Am o viață foarte plină. Și îmi doresc ca măcar un pic să nu mă gândesc la viața asta a mea foarte plină.* Timp de două ore nu mai sunt Alexis din Albany. Sunt în lumea orașelului Forks sau sunt în Țara Minunilor sau sunt la Hogwarts.

Vine odată o fată la mine-n librărie și-i dau să citească una din cărțile mele preferate. (Autorul susține că volumul n-a fost retras de la tipar tocmai pentru că îl tot recomand eu.)

— E o carte frumoasă, îi zic fetei. Încearc-o, te rog.

Peste o săptămână fata mă caută iar. Eu am liber atunci, dar ea nu vrea să apeleze la ajutorul altcuiva. Data următoare când intru în tură, o văd că așteaptă la ușă.

— OK, au trecut două zile. Ce-mi mai recomanzi? Îmi trebuie cel puțin trei cărți.

Am clienți cărora le aleg eu cărțile – le pun deoparte titlurile care știu c-o să le placă. Am o clientă mai în vârstă care adoră romanele de dragoste mai picante; soțul ei vine să-i ia vouchere cadou indiferent de ocazie și să mă întrebe dacă i-am mai rezervat ceva între timp.

Când îi întind teancul de cărți, îmi zice zâmbind:

— Uite, de-aia e bine să cumperi de la librari independenți.

Mă unge pe suflet când îl aud, nici nu-mi mai trebuie altceva.

Locuiesc în Watervliet, lângă Albany, New York, dar am copilărit într-un orașel mai la vest, unde aveam o bibliotecă extraordinară și o librărie locală independentă, *Mysteries on Main Street*. Am fost *indie girl* încă de când am crescut destul de mare încât să-mi toc alocația săptămânală pe cărți – nu c-ar fi acoperit tot ce cumpăram, însă librarul pur și simplu nu putea să mă refuze. Jur că taică-meu trecea regulat pe acolo să-mi stingă datoriile.

Și nu e ca și cum ne scăldam în bani. Eram cinci la părinți, eu fiind cea mai mare. Mama era contabilă la o fabrică din localitate, iar tata avea – și încă mai are – o afacere cu vitralii.

Însă și părinții mei sunt cititori pasionați. Mama coordonează sucursala locală a Jane Austen Society. Așa că ai mei s-au îngrijit să am ditamai biblioteca la mine-n cameră și s-au înțeles cu bibliotecarii din oraș: aveam permisiunea să împrumut orice carte, doar să li se aducă și lor la cunoștință.

„Alexis citește o carte pentru adulți azi. Poate e cazul să discutați cu ea.” Atâta tot. Nimeni nu-mi interzicea nimic.

Oricum de cele mai multe ori nici nu înțelegeam mare lucru din cărțile alea pentru adulți. Lui taică-meu îi place să povestească cum, odată, când aveam opt ani, am ridicat ochii din carte și l-am întrebat:

—Tati, ce-i aia eter?

—Poftim? mi-a răspuns el un pic nedumerit. Ce ci-tești acolo? Despre animale, știință sau ce?

—A, nu, am citit despre asta într-o carte super, i-am zis. E vorba de doi prieteni buni care se duc într-un tărâm mitic numit Las Vegas. Se duc la un cazinou, apoi la un circ unde primesc bani. Și, tati, se dau în niște chestii, ATV-uri le zice. Nu-ș ce-s alea, dar vreau și eu.

—Aoleu, face tata. Citești *Spaime și scârbe în Las Vegas*?

—E ca *Alice în Țara Minunilor*, doar că e pentru băieți, nu?

Tata a apucat colacul de salvare pe care i-l aruncasem și mi-a răspuns:

—Da, Alexis. Fix despre asta e vorba în *Spaime și scârbe în Las Vegas*. Despre doi prieteni buni care se duc în Țara Minunilor. Da. Când împlinești optâșpe ani, să recitești cartea, te rog, și altfel o să discutăm atunci.

După ce mi-am luat diploma de masterat în istoria artei și muzeologie, mă duc și mă angajez la un muzeu; nu-mai că norma e mică, așa că, văzând eu că se fac angajări la Borders, lanțul ăla mare de librării de la mall, mă duc și încerc și acolo.

—Angajăm doar lucrători pentru casa de marcat, îmi zice Gary, managerul-adjunct. Dar dacă faci treabă bună, te pun la masa roșie.

O mulțime de puști care lucrează la librărie stau doar la casă. Nu citesc. Nu-s acolo de dragul cărților. Practic se combină pentru că-i mai bine decât într-un fast-food; și n-am ce să le reproșez. Chiar e un job mai mișto.

Însă la masa roșie se pare că ajung toți cei ca mine. Toți avem masterate în filozofie sau studii de gen și toți lucrăm aici pentru că iubim cărțile. Borders e ditamai corporația, însă Gary gândește ca un librar independent. „Vreau oameni care citesc. Vreau oameni care arată interes. Vreau voci care să se facă auzite pe lângă rafturi. Vreau oameni cât mai diverși în librărie.”

După vreun an jumate mi se oferă un post la nivel de management. Apoi, chiar a doua zi, aflăm că Borders a declarat faliment și, gata, închid toate punctele de lucru.

— Ei, noi tot te vrem ca manager.

Cum adică, manager pe o corabie care se scufundă?

— Te pricepi la mobilă, ai lucrat într-un muzeu. Poți să gestionezi tu vânzarea mobilei, îmi zic.

Mobilă? Doar dacă-i de mahon. Și de Gustav Stickley.

— Gata, nu mai vând cărți? Vând mobilă și atât?

Exact.

Ei bine, ghici ce! Reușesc să vând toată mobila. Niciun alt Borders nu se poate lăuda cu asta. Nicio altă librărie nu reușește să scape de absolut toate piesele de mobilier. Și încasez și un bonus pe chestia asta.

Printre clienții mei se află o tipă pe nume Susan Novotny. Susan e proprietara unei librării independente de peste 500 de metri pătrați, The Book House, din Stuyvesant Plaza, un centru comercial imens în aer liber din

Albany. Mai are și The Little Book House, librăria pentru copii de lângă Book House, precum și Market Block Books, o librărie mai mică și mai cu pretenții din orașelul vecin, Troy.

— Ador Book House, îi zic lui Susan în timp ce o asaltez cu rafturi și cărucioare de cărți.

Mai târziu aflu că Susan s-a dus la Gary să-l întrebe:

— Dacă ar fi să recomanzi pe cineva pentru un post cu normă întreagă la Book House, o persoană flexibilă, muncitoare, pe cine-ai alege?

— Pe Alexis, sută-n sută, îi zice el. Dacă poți, ia-o pe sus.

Când Susan îmi propune jobul, accept pe loc.

— În ce zi închideți? mă întrebă.

— Joi, îi zic.

— Poți să începi vineri? mă întrebă.

Asta a fost acum unsprezece ani. M-a luat pe sus și mi-a mers fenomenal.

La Book House și la Market Block Books chiar ne simțim ca în familie. Fiică-mea, Molly, e poreclită Copilul Cărților, a crescut printre mormane de cărți. Și eu, și restul personalului am face orice s-o ajutăm pe Susan cu librăriile.

Când izbucnește coronavirusul, mă emoționează reacția de solidaritate a clienților. Susan e încrezătoare de la început. În primele zile mă trage deoparte și-mi zice:

—Cred c-o să ne-nchidă. Dar nu-ți face griji. Afacerea o să reziste. O să aibă grijă comunitatea noastră de asta. Și o să avem și noi grijă.

Și, mamă, ce dreptate a avut. Susan se luptă să putem primi și livra comenzi.

—Ar trebui să ținem deschis. Doar suntem librării, stâlpi ai comunității.

După ce ne închid, ca să asigure livrarea de cărți copiilor, se lipește la niște programe. Așa că Boys and Girls Club începe să livreze și mâncare, și cărți. Hrană pentru creier.

Într-una din zile, în timpul carantinei, vine un tip și bate tare la ușa librăriei.

—Îmi pare rău, domnule, îi zic prin geam. Nu pot să vă deschid.

Lipește o hârtiuță de vitrină. E un cec în valoare de 400 de dolari.

—Pentru copii. Să aibă de cărți. Vă rog să le luați cărți. Mă pun pe plâns.

—Doamne, nici nu știți ce mult înseamnă. Îi știu personal pe unii din copiii care au nevoie de cărțile astea. Mulțumesc.

—Ăsta era din partea companiei. După care mai scoate o hârtie de 100 de dolari și zice: Iar ăsta e chiar de la mine. Să-i zici lui Susan mulțumesc, îi mulțumesc al dracului de mult.

Mă uimește generozitatea comunității, pentru că, deși toată lumea o duce rău, totuși vine și ne-ntreabă: „Câte cărți pot să cumpăr pentru copii? Cum putem să ajutăm?”

Iar după un timp: „Acuma cum putem să vă sprijinim? Cum putem să ne asigurăm că nu se-nchide librăria?”.

Rămâneți cu noi. Cumpărați de la noi. Cumpărați de la producătorii locali. Nu doar de la librăria noastră, ci și de la celelalte magazine. Toți încercăm să supraviețuim. Suntem parte din comunitatea voastră pentru că și voi sunteți în comunitatea *noastră*.

Lorrie Roussin

*Lorrie Roussin e bibliotecară la Gimnaziul
Luna din San Antonio, Texas.*

— C e citești acolo? E bună?
Eram adâncită cu totul în cartea mea, *Vocea clovnului*, un roman horror de Brenda Brown Canary, o ediție broșată cu o copertă senzaționalistă. Când ridic ochii, dau peste alt elev dintr-a opta care așteaptă în stația de autobuz.

Sunt copil de militar și familia mea tocmai s-a întors în Texas după trei ani petrecuți în Anglia. Acolo am făcut ultimele descoperiri în materie de autori preferați, pe Agatha Christie și Sir Arthur Conan Doyle – ale căror cărți le-am devorat, împrumutând câte șase, șapte odată de la bibliotecă. Trăiam cu totul în lumea lor. Ai mei mă certau când îmi aduceam cărțile la masă. Nici când dormeam nu-mi venea să le las din mână. Deși uneori mă prindea miezul nopții sau ora două, eu tot le ziceam părinților: „Încă un capitol și gata”.

Chiar dacă la zece, unșpe ani nu prindeam eu toate nuanțele, reușeau să mă fascineze oricum.

Vocea clovnului nu-i la același nivel, însă m-apuc s-o laud față de coleg; îi prezint intriga – e despre o fetiță și

sinistra ei păpușă clovn – și-i dau de înțeles că sunt niște scene în carte care te lasă paf.

Și ceilalți copii din stație sunt captivați. Mă imploră să le împrumut cartea.

— Bine, dar pe rând, le zic.

Pun la punct un registru de împrumuturi, fix ca la bibliotecă. Ediția aia trece din mână-n mână – e atât de populară, că până la urmă trebuie să-i învelesc coperta ca s-o protejez.

Mă bucur tare mult să dau mai departe cărțile pe care le citesc.

Sunt o bibliotecară înnăscută.

De început încep însă ca profesoară. Dat fiind că iubesc literatura, mă gândesc că pasul cel mai logic e să predau engleza; însă nu-mi ia mult și-mi dau seama că adevărata mea dorință e să fiu bibliotecară școlară. În Texas, bibliotecarii școlari au nevoie de masterat și de doi ani la catedră – și mie chiar îmi place să predau. Ceea ce-nseamnă că pot să-mi văd de cărți și de predarea unei materii pe care-o iubesc.

Acum sunt bibliotecară de douăzeci și șase de ani și, iată, am lucrat în învățământul primar, în cel gimnazial și la liceu. Cel mai în largul meu mă simt la gimnaziu.

Liceenii sunt atât de ocupați – cu lecțiile lor de pregătire pentru examene, cu joburile part-time și antrenamentele sportive –, însă copiii din gimnaziu încă au